

ใบความรู้ที่ ๕ เรื่อง เพลงกล่อมเด็ก
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง ภาษาพัฒนาชีวิต
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง เพลงกล่อมเด็ก
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๑๕๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

เพลงกล่อมเด็ก

เพลงกล่อมเด็กหรือเพลงกล่อมลูก เป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อและค่านิยมของคนในท้องถิ่นต่างๆ ที่มีคุณค่า แฝงข้อคิด คติสอนใจ สะท้อนภาพสังคม วัฒนธรรม ค่านิยม ความคิด ความเชื่อของคนในแต่ละท้องถิ่น แต่ละยุคสมัย

ทุกชาติทุกภาษาในโลกก็จะมีบทเพลงกล่อมเด็ก สันนิษฐานว่าเพลงกล่อมลูกหรือเพลงกล่อมเด็กมีวิวัฒนาการมาจากการเล่านิทานให้เด็กฟังก่อนนอน ในลักษณะคำกลอนหรือเป็นเพลงกล่อมซึ่งจะเป็นกลอนชาวบ้านไม่มีแบบแผน จะมีเพียงแต่สัมผัสคล้องจอง เนื้อเรื่องจะเกี่ยวกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม หรือเรื่องราวต่างๆที่เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ ซึ่งสะท้อนให้เห็นความรัก ความห่วงใย

ลักษณะของเพลงกล่อมเด็ก

เพลงกล่อมลูกถือเป็นคติชาวบ้านที่ใช้ภาษาเป็นสื่อ เป็นวรรณกรรมที่มีการท่องจำและบอกเล่า ตกทอดจากรุ่นปู่ย่าสู่รุ่นพ่อรุ่นแม่ สืบทอดไปถึงรุ่นลูกหลาน

ความสำคัญของเพลงกล่อมเด็ก เป็นเพลงที่ทำให้พ่อแม่มีความใกล้ชิดกับลูก โดยใช้เสียงในการสะท้อนสอนให้ติดหูก่อนนอนทำให้หลับง่าย ก่อนนอนของเด็กเป็นช่วงสำคัญและการให้เด็กหลับอย่างมีความสุข หลับสนิท เด็กก็จะมีช่วงของการตื่นที่สดชื่น ไม่ร้องโยเย การที่แม่จะเล่าอะไรให้ลูกฟังหรือเอื้อนเอ่ยจะเป็นสำเนียงหรือการเล่าเรื่องราวทำให้เกิดความอบอุ่นและความสุขแก่ลูกขณะกำลังหลับและหลับสนิทอย่างมีความสุข

เพลงกล่อมเด็กยังใช้พัฒนาทักษะการสื่อสาร การชื่นชมอารมณ์ การควบคุมดูแลความสนใจของทารกที่ยังแยกแยะเองไม่ได้ การปรับสภาพความตื่นตัวของทารก และการปรับพฤติกรรม

สิ่งที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของเพลงกล่อมเด็กคือช่วยให้เด็กนอนหลับ ด้วยเหตุนี้ เพลงกล่อมเด็กจะเป็นเพลงเรียบง่ายและร้องซ้ำไปซ้ำมา

คุณค่าของเพลงกล่อมเด็ก

๑. ทำให้เด็กได้รับความอบอุ่นจากพ่อแม่ ในขณะที่กำลังกล่อมให้เด็กนอน
๒. เนื้อเพลงกล่อมเด็กให้ความรู้และสะท้อนให้เห็นสภาพชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยมต่าง ๆ ของสังคมไทย
๓. เนื้อร้องและทำนองเพลงกล่อมเด็ก มีความไพเราะ ฟังแล้วสบายใจ อบอุ่นใจ

๔. ให้ความเพลิดเพลินใจ ยิ่งถ้าน้ำเสียงไพเราะ ยิ่งทำให้เกิดความเพลิดเพลินใจยิ่งขึ้น
๕. ให้แง่คิด สอนคุณธรรมจริยธรรม การประพฤติตน เช่น สอนเรื่องความขยัน การบ้าน การเรียน
๖. เป็นการส่งเสริมการอนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมทางภาษา

ตัวอย่างเพลงกล่อมเด็ก

๑. โยกเยก

โยกเยกเอ๋ย น้ำท่วมเมฆ กระจายลอยคอ หมาหางงอ กอดคอโยกเยก

๒. จันท์เจ้า

จันท์เจ้า	ขอข้าวขอแกง
ขอแหวนทองแดง	ผูกมือน้องข้า
ขอช้างขอม้า	ให้น้องข้าขี่
ขอเก้าอี้	ให้น้องข้านั่ง
ขอเตียงตั้ง	ให้น้องข้านอน
ขอละคร	ให้น้องข้าดู
ขอยายชู	เลี้ยงน้องข้าเถิด
ขอยายเกิด	เลี้ยงตัวข้าเอง

๓. นกขมิ้น

เจ้านกขมิ้นเหลืองอ่อนเอ๋ย	คำแล้วจะนอนที่ตรงไหน
จะนอนไหนก็นอนได้	สุมทุมพุ่มไม้ก็เคยนอน
ลมพระพายชายพัดมาอ่อนอ่อน	เจ้าเคยจรมานอนรังเอ๋ย

๔. เดือนหงาย

เดือนเอ๋ยเดือนหงาย	ดาวกระจายทรงกลด
อุ้มเจ้าขึ้นใส่รถ	ว่าจะพาไปชมเดือน
พิศแลดูดาวไป	ดาวก็ไม่งามเหมือน
พิศแลดูเดือน	เหมือนนวล อุเม่นา

๕. ค้างคาว

ค้างคาวเอ๋ย	บินมายืดยัด
คำคำมีดมีด	จะไปสวนไหน
จะไปสวนนอก	เก็บมะกอกมาฝากบ้างน้อ